

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 48778/99
Vojin i Ana KUTIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel) zasjedajući 4. listopada 2001. godine u vijeću u sastavu:

g. G. RESS, *predsjednik*,
g. A. PASTOR RIDRUEJO,
g. L. CAFLISCH,
g. I. CABRAL BARRETTO,
g. V. BUTKEVYCH,
gđa N. VAJIĆ,
g. M. PELLONPÄÄ, *suci*
i g. V. BERGER, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 15. veljače 1999. godine i registriran 14. lipnja 1999. godine,

uzimajući u obzir djelomičnu odluku Vijeća od 11. srpnja 2000.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje kojeg su podnijeli podnositelji zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva Vojin i Ana Kutić hrvatski su državljani, rođeni su 1939. odnosno 1942. godine i žive u Bjelovaru (Hrvatska). Pred Sudom ih zastupa g. Anto Nobilo, odvjetnik iz Zagreba. Tuženu državu zastupa njena zastupnica gđa Lidija Lukina-Karajković.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično se stanje predmeta, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi.

1. Postupak pokrenut 29. studenoga 1994.

Dana 26. prosinca 1991. kuća podnositelja zahtjeva u selu Martinec (Hrvatska) uništena je uslijed eksplozije.

Dana 29. studenoga 1994. podnositelji zahtjeva podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu za naknadu štete protiv Republike Hrvatske.

Ročište je održano 2. svibnja 1995.

Podnositelji zahtjeva navode da su 12. svibnja 1995. od suda zatražili da od Policijske uprave Bjelovar zatraži podnošenje izvješća o događajima koji su doveli do uništenja imovine podnositelja zahtjeva. Dana 19. svibnja 1995. sud je zatražio to izvješće.

Dana 17. siječnja 1996., Hrvatski je sabor donio izmjenu Zakona o parničnom postupku¹ prema kojoj je određen prekid svih postupaka povodom tužbi za naknadu štete prouzročene terorističkim aktima do donošenja novog propisa o tom pitanju i prema kojoj se prije donošenja takvog novog propisa ne može tražiti naknada štete zbog terorističkih akata. Hrvatske vlasti do sada nisu donijele nikakav novi propis koje bi uređivao to pitanje.

Podnositelj zahtjeva tvrdi da je godine 1996. jedna stranka u nekom drugom postupku koji se odnosio na isto pitanje Ustavnom sudu podnijela ustavnu tužbu kojom je osporavala naprijed navedeni propis. Međutim, Ustavni sud još nije donio nikakvu odluku.

Dana 24. travnja 1998. Općinski sud u Zagrebu donio je odluku o prekidu postupka u skladu s naprijed navedenim propisom. Protiv te odluke nije podnesena žalba.

2. Postupak pokrenut 14. prosinca 1994.

Dana 13. studenoga 1994. uništena je garaža podnositelja zahtjeva, kao i obližnje spremište i sušionica mesa u Bjelovaru, također uslijed eksplozije.

Dana 14. prosinca 1994. podnositelji zahtjeva su Općinskom sudu u Zagrebu podnijeli tužbu za naknadu štete protiv Republike Hrvatske.

Ročište je održano 8. svibnja 1995. Sud je od Policijske uprave u Bjelovaru zatražio da podnese izvješće o događajima koji su doveli do uništenja imovine podnositelja zahtjeva.

Dana 19. srpnja 2000. sud je donio odluku o prekidu postupka. Protiv te odluke nije podnesena žalba.

B. Mjerodavno domaće pravo

---

¹ engleski: "Civil Procedure Act", op. prev.

Članak 59., stavak 4. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (koji je stupio na snagu 24. rujna 1999. – u daljnjem tekstu "Zakon o Ustavnom sudu") glasi kako slijedi:

"Ustavni sud iznimno može ispitati ustavnu tužbu prije nego budu iscrpljena druga dostupna pravna sredstva, ako je uvjeren da pobijani akt, ili nedonošenje tog akta u razumnom roku, grubo krši ustavna prava i slobode stranke i da bi, ako ne djeluje, stranka bila izložena riziku nastupa ozbiljnih i nepopravljivih posljedica.²"

Mjerodavni dio članka 180. Zakona o obveznim odnosima glasi kako slijedi:

"(1) Za štetu prozročenu smrću, tjelesnom ozljedom odnosno oduzimanjem ili uništenjem tuđe imovine uslijed akata nasilja ili terora ili javnih demonstracija ili manifestacija odgovaraju vlasti čiji su službenici, prema važećim zakonima, bili dužni spriječiti takvu štetu.³"

Mjerodavni dijelovi Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima glase kako slijedi:

Članak 1.

"U Zakonu o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se.⁴"

Članak 2.

"Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastaviti će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata."

Mjerodavni dio članka 212. Zakona o parničnom postupku predviđa sljedeće:

"Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno."

---

² Prijevod s engleskog. Izvorni tekst članka 59., stavka 4. glasi:

"Ustavni sud iznimno može pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije negoli je iscrpljen pravni put ako utvrdi da je potpuno razvidno da se pobijanim aktom, odnosno nedonošenjem akta u razumnom roku grubo vrijeđaju ustavna prava ili slobode i da bi nepokretanjem postupka za podnositelja tužbe mogle nastupiti teške i nepopravljive posljedice."

³ Prijevod s engleskog. Izvorni tekst članka 180. Zakona o obveznim odnosima glasi:

"Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu."

⁴ Prijevod s engleskog. Izvorni tekst članka 1. Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima glasi:

"U Zakonu o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se."

PRIGOVORI

1. Podnositelji zahtjeva prigovaraju na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da dva građanska postupka za naknadu štete nisu okončana u razumnom roku.

2. Oni nadalje prigovaraju da su bili lišeni pristupa sudu jer je Općinski sud u Zagrebu prekinuo postupke povodom njihovih zahtjeva za naknadu štete za uništenu imovinu.

PRAVO

1. Podnositelji zahtjeva prigovaraju da građanski postupci pred Općinskom sudom u Zagrebu pokrenuti 29. studenoga odnosno 14. prosinca 1994. nisu okončani u razumnom roku u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

a) Vlada tvrdi da sud nije nadležan *ratione temporis* za dio zahtjeva koji se odnosi na događaje koji su se zbili prije 5. studenoga 1997. godine, kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

S tim u vezi Sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda da zaprima zahtjeve “od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih Konvencijom, koja povreda je počinjena bilo kojim činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenoga 1997. godine”. Iz toga slijedi da razdoblje koje Sud treba uzeti u obzir počinje 5. studenoga 1997. godine.

Međutim, u svrhu utvrđivanja razumnosti duljine vremena o kojem se radi, Sud će uzeti u obzir stanje predmeta na taj dan (vidi, između ostalih izvora prava, presudu u predmetu *Podbielski v. Poland* od 30. listopada 1998., *Reports*, 1998-VIII, stavak 31).

b) Vlada nadalje poziva Sud da proglasi zahtjev nedopuštenim zbog toga što podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva. U tom pogledu Vlada navodi kako podnositelji zahtjeva nisu podnijela ustavnu tužbu u odnosu na duljinu postupka prema članku 59. stavku 4. nedavno izmijenjenog Zakona o Ustavnom sudu. Taj zakon iznimno dopušta Ustavnom sudu ispitati ustavnu tužbu prije nego se iscrpe druga dostupna pravna sredstva u slučajevima kad je razvidno kako postoji ozbiljan rizik da su povrijeđena ustavna prava i slobode stranke i da bi zbog toga što mjerodavne vlasti nisu donijele odluku, moglo doći do teških i nepopravljivih posljedica.

Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva također nisu podnijeli ni žalbu protiv odluka o prekidu postupka.

Podnositelji zahtjeva tvrde da u okolnostima ovoga predmeta oni nisu obvezni poštivati pravilo o iscrpljenju domaćih pravnih sredstava u skladu sa člankom 35., stavkom 1. Konvencije jer u njihovim predmetima pravna sredstva ne bi bila djelotvorna.

Sud podsjeća da je dana 26. srpnja 2001. u predmetu Horvat protiv Hrvatske utvrdio da tužba koja se podnosi na temelju članka 59., stavka 4. Zakona o Ustavnom sudu iz 1999. ne predstavlja djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka u Hrvatskoj (vidi *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, stavci 34.-48., 26. srpnja 2001, neobjavljeno). Sud ne vidi razloga za odstupanje od svog stajališta izraženog u tom predmetu.

Što se tiče žalbe protiv odluka o prekidu postupka, jasno je da se takva žalba ne predviđa kao pravno sredstvo u odnosu na duljinu građanskog postupka.

Iz toga slijedi da Vladin preliminarni prigovor u pogledu iscrpljenja domaćih pravnih sredstava valja odbiti.

c) Kao alternativu, Vlada poziva Sud da zaključi kako zahtjev ni na koji način ne ukazuje na povredu članka 6. Konvencije. Vlada tvrdi da sadržaj predmeta podnositelja zahtjeva nije zahtijevao posebnu hitnost u donošenju odluke u njima. Ona se poziva na sudsku praksu Suda tvrdeći da su predmeti koji zahtijevaju posebnu hitnost oni koji se odnose na obiteljskoppravna pitanja odnosno na naknadu štete žrtvama prometnih nesreća, oni koji se odnose na interese velikog broja ljudi i takozvani *dismissal cases* t.j. predmeti u vezi s otkazom.

Što se tiče ponašanja domaćih vlasti, Vlada naglašava da su u građanskom postupku sudovi ograničeni u svom djelovanju jer ne mogu poduzimati postupovne radnje na vlastitu inicijativu, već uglavnom na zahtjev stranaka. Vlada nadalje tvrdi da je radno opterećenje u građanskom odjelu Općinskog suda u Zagrebu ogromno i da je svakom sucu u rad dodijeljeno oko tisuću predmeta.

Podnositelji zahtjeva tvrde da ovi predmeti nisu ni činjenično ni pravno složeni jer nije sporno da je njihova imovina uništena uslijed terorističkih akata. Što se tiče ponašanja domaćih vlasti, oni ukazuju na neaktivnost suda koji rješava njihove predmete.

U svjetlu tvrdnji stranaka, Sud smatra da su prigovorom potaknuta ozbiljna činjenična i pravna pitanja na temelju Konvencije odlučivanje o kojima bi trebalo ovisiti o ispitivanju merituma. Sud, stoga, smatra da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nisu utvrđeni nikakvi drugi razlozi zbog kojih bi se on proglasio nedopuštenim.

2. Podnositelji zahtjeva nadalje prigovaraju, pritom se ne pozivajući ni na kakvu specifičnu odredbu Konvencije, da im je onemogućen pristup sudovima u mjeri u kojoj je Općinski sud u Zagrebu prekinuo postupke koji se odnose na njihove tužbe za naknadu štete. Sud će ispitati prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 6., stavkom 1. Konvencije.

Vlada tvrdi da su podnositelji zahtjeva imali pristup sudu u odnosu na svoje zahtjeve za naknadu štete jer im je bilo omogućeno pokrenuti građanske postupke. Nakon donošenja izmjena Zakona o obveznim odnosima, Općinski je sud u Zagrebu prekinuo postupke. Međutim, ta odluka je samo privremena do donošenja novog propisa koji će uređivati odgovornost za naknadu štete prozročene terorističkim aktima. Osim toga, podnositelji zahtjeva imaju mogućnost podnijeti ustavnu tužbu radi osporavanja sadašnjeg propisa koji uređuje dotično pitanje.

Podnositelji zahtjeva tvrde da žalba protiv odluka o prekidu postupka ne bi imala nikakvog učinka na njihovu situaciju, jer žalbeni sud ne bi mogao izmijeniti zakon kojim se propisuje prekid svih postupaka koji se odnose na zahtjeve za naknadu štete prouzročene terorističkim aktima. Ni ustavna tužba koja bi osporavala zakon kojim je izmijenjen Zakon o obveznim odnosima ne bi popravio situaciju podnositelja zahtjeva. U vezi s time, oni tvrde kako je jedna stranka u nekom drugom postupku koji se odnosi na isto pitanje podnijela takvu tužbu 1996. godine, ali Ustavni sud još nije donio nikakvu odluku u tom pogledu.

U svjetlu tvrdnji stranaka, Sud smatra da su prigovorom potaknuta ozbiljna činjenična i pravna pitanja na temelju Konvencije odlučivanje o kojima bi trebalo ovisiti o ispitivanju merituma. Sud, stoga, zaključuje da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Nisu utvrđeni nikakvi drugi razlozi zbog kojih bi ga se proglasilo nedopuštenim.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

proglašava ostatak zahtjeva dopuštenim.

Vincent BERGER
Tajnik

Georg RESS
Predsjednik